

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt Primvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

DE
CONCORDIA
 SACERDOTII ET IMPERII
 SEV
DE LIBERTATIBVS
 ECCLESIAE GALLICANÆ

Dissertationum Liber primus.

CAPVT PRIMVM.

Synopsis.

I. Ex editione voluminum De Libertatibus Ecclesiae Gallicanae, calumnia schismatis impacta est Gallis famoso quodam libello, & Libertates contumelia affectae. Inde nata occasio harum Dissertationum.

II. Refellitur calumnia ex iis qua gesta sunt post eorum voluminum editionem; quae damnata sacri Consistorij decreto, & Episcoporum sententia; Libertatibus illasit.

III. Qui Libertates illas religiosè expendit, viam schismatibus pracludit, non recludit. Frequentiores contentiones ob irvasam jurisdictionem; unde bella, & schismata.

IV. Schisma Graecorum originem trahit ex usurpatione Diaeceseon. Leo Isaurus ob imagines damnatas excommunicatus, Illyrici Diaeceseim à Romana Ecclesia auulsam Constantinopolitanae tribuit.

V. Hadrianus I. hanc frustra reperit in vijs. Synodo. Minatur excommunicationem. Nicolaus petitione excidit, & à Bulgarica Diaecesi depulsus est.

VI. Ignatius, pulso Photio, restitutus ope Hadriani II. Bulgariam sibi addidit curavit in oclava Synodo. Hadrianus minas excommunicationis inemat.

Photius, post obitum Ignatij recepta sede, Joannis VIII. consensum extorsit, ea lege, ut Bulgaria restitueretur. Joannis spe artibus Graecorum elusa, Photius est anathemati antiquo redditus. Inde schisma, quod auctum est per controversias dogmatum.

VII. Dissidium Gregorij VII. & Henrici, ob iura Investiturarum, & Libertatem Ecclesiae.

VIII. Ex eadem Libertate lesa fluxit schisma Friderici I. Hadriani IV. & Alexandri III.

IX. Et Dissensio Friderici II. Gregorijque Noni. Schisma quoque Ludovici Bavari.

X. Galli pacem cum Ecclesia & iura sua resinuerunt; à dissidio quandoque non alieni, si iuribus suis minuti fuissent, ex Ivone.

XI. Bonifacij VIII. & Philippi Pulcri dissidium ob jurisdictionem.

XII. Laudandi qui laborant in constituendis utriusque potestatis finibus ex mutua possessione.

PRODIIT nuper è tenebris inauspicatus libellus, quo famam sibi comparare scelestissimè conatur insanus scriptor; id

Isa. Habertus Ec-
clesiæ Parisi. Theo-
logus, nunc Epi-
scopus Vabrensis
in Ruthenis.

præcipuè curans, ut Regni Gallici dignitate verbis atrocibus violata, hanc etiam nefandi schismatis labem inurat Ecclesiæ Gallicanæ, tanquam in eo sit ut propediem erumpente dissidio, novus Patriarcha, velut caput insititium jam lacero corpori & detruncato imponatur. Hujus facinoris calumniam vir clarissimus, & nominis æquè ac eruditionis celebritate conspicuus, Isaacius Habertus, elegantissima & fortissima oratione dispulit. Enimvero quia perfidus ille artifex imaginarij schismatis, inter cetera deploratæ causæ argumenta, malè conceptam opinionem veluti tibicine quodam fulcire videtur editione duorum voluminum quæ sub Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ titulo prostant, eoque nomine in invidiam omnes Regni ordines trahere nititur, ac si eo proposito publicatum esset illud opus, ut sacrosanctæ sedis apostolicæ auctoritas veluti ludibrio quodam traduceretur, Episcoporum jura profligarentur, & his artibus omnium animi ad mediatum dissidium provocarentur, necesse est ut in isto etiam capite calumnia illa studiose præteratur, quò & calumniatoris supinitas in affingendo crimine pateat, & Libertas Ecclesiæ Gallicanæ asseratur, quæ veluti per insidias hoc dicendi genere contra fas omne impudentissimè petitur. Cùm autem sacra quoque Imperij Gallici jura & fori quotidianam trituram hæc quæstio complectatur, in eam sagaci cura incumbendum est, & deinde sollicitè perspicendum, an volumina illa debitam sedi apostolicæ pietatem lædant; an verò operis illius à viro pacis & tranquillitatis publicæ studiosissimo compositi suggillatio, Impostoris illius Pseudo-Galli audacia sit adscribenda. Tantum onus sicut ultro suscipere temerarium foret, ita impositum detrectare religiosum, ei potissimum, cujus omnis in obsequio virtus sita est; maximè verò cùm ea sit Ecclesiæ Gallicanæ causa, quæ nullis adjumentis egeat, & rationibus probè subductis, paria semper cum æquitate faciat. Fiducia igitur juris atque imperio frerus, provinciam mihi mandatam suscipio; sperans neque me apud æquos bonosque gratiam desideraturum, neque causæ, tenuitatem ingenij mei obfuturam.

II. Poterat sanè hoc argumento harios noster superfedere, nisi eum animi ægri impotentia in calumnias præcipitem daret. Nullum namque ab horum voluminum editione discrimen in Ecclesiam derivari poterat, cùm & auctoritate publica destituerentur, & Nuntij Pontificij querelishac de re apud Regem delatis optimè cautum

esset. Titulus ille Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ Pontificis Apocrisarium omnia etiam tuta timentem commovit, suspicantem scilicet aliqua nova dogmata in detrimentum apostolicæ sedis his libris proculdi. Auxit metum importunè aliquibus locis ingesta Tomo primo aliquot impiarum sententiarum mentio; nempe, *Nihil juris in Gallicanas Ecclesias Romano Pontifici sex primis seculis competitivisse. Clodovei temporibus Regem summum in terris & primum à Christo Caput Ecclesiæ Gallicanæ fuisse, non autem Papam. Non licere Papa extra diæcesim suam excommunicationes ferre.* & ejus generis alia. Eximia illa quæ in Gallia semper viguit ad Summum Pontificem colendum propensio, & impensa Eminentissimi Cardinalis Ducis Richelij cura ad retinendam Regni & Ecclesiæ pacem, Sanctoris Consistorij Decretum statim provocavit, quo Librorum istorum commercio est interdictum. Quod non ita interpretari oportet, ac si Libertates Ecclesiæ Gallicanæ Regis Decreto profligatæ essent. Tot enim illi tantique labores, quos ad socios juvandos, ad fines Regni tuendos proferendisque Rex Christianissimus impendit, id suspicari neminem patiuntur, ut pro desertore eorum jurium habeatur, quæ ab invictissimis Regibus Clodoveo & Carolo Magno & à sanctissimo & immortalis memoriæ Rege Ludovico IX. sub Libertatis Ecclesiæ Gallicanæ nomine, Coronæ Regiæ assera sunt. Eo consilio tantum interdictio decreta est, ut omnibus constaret justis Nuntij petitionibus locum esse, & alienas à Gallorum sententia & moribus opiniones apud nos non foveri. Ejusdem Eminentissimi Cardinalis operâ cogitur Episcoporum, qui erant in comitatu, cæctus satis frequens: qui profanas vocum novitates exosi, diris totum opus extemplo devoverunt, non scrupulosa inquisitione solertiam, sed celeritate studium suum probare satagentes. Quod tamen per temporis angustias non licebat, in gravissimos aliquot Theologos discutendi operis laborem refuderunt: qui mandata potestate, & quasi vicaria, distringendarum impiarum sententiarum, & publicè, si quæ inter legendum inciderent, proscribendarum munere defungerentur. Ex ordine rei gesta satis se prodit impacta calumnia, ita ut legis Remmiæ reum pœne subducere nullo rhetorum colore fas sit. Scilicet ex eorum voluminum editione schisma rimendum erat, quorum corpus auctoritate publica proscriptum est, eò solum prætextu, ut dixi, quòd cruda quædam & minus decocta verba quibusdam

scriptoribus abhinc quinquaginta annis exciderant; cū labentibus patriæ rebus, & regno in partes scisso, Principis caput colore pietatis quaesito petebatur.

III. Sed nolo in ea hærere responsione, quæ argumenti imbecillitatem prodit, & mentem averfam impostoris. Majus aliquid molendum est. Docendum nempe, editio- ne illorum voluminum, quibus Libertes Ecclesiæ Gallicanæ continentur, schisma- tibus viam præcludi, non recludi. Absit au- tem ut sacri Concilij Decretum imminuere velim, aut Episcoporum sententiam infrin- gere, qui justis suffragiis pietatem adversus profanas aliquot voces ulsi sunt. Hoc unum duntaxat assero, eum qui religioso & sincere animo expendendarum Ecclesiæ Galli- canæ Libertatum partes in se recipit, rec- tam inire viam quam persequi oporteat ad avertendam Ecclesiæ & Regni dissensio- nem. Atque adeo si intra hosce fines coër- ceri possit editio Syntagmatis illius politici, consilium editoris ita interpretari par erit, ut procuratum ab eo fuisse dicamus duarum potestatum consortium, potius quàm earum dissidium ab homine privato tentatum. Quotidie in iis negotiis versamur quæ in confinio jurisdictionis ecclesiasticæ & regni posita sunt. Nihil frequentius apud summa Curiarum tribunalia quæ vice sacra judi- cant, iis litibus quæ fori præscriptionibus continentur. Itaque non malè merentur de re publica qui sacrorum finium regundo- rum arcanam disciplinam in lucem emit- tunt; ut neminem lateat quæ ratio iis re- nenda sit quibus propositum est offensio- nis ob confusos jurisdictionum fines plerun- que accensas præcavere. Non aliunde enim uberius contentionum leges & proventus in societatem humani generis redundare so- let: quæ in apertum aliquando bellum apud Reges erumpunt, & schismaticam divisio- nem velut aliquod bellum sacrum (in quo de finibus disceptabatur olim) in Ecclesiam important.

IV. Lugendum illud schisma, & omni- bus seculis deplorandum, quod florentissi- mas Orientis Ecclesias à Capite suo avulsi- tas, non in aliam causam conjiciendum est, quàm in contentionem quæ ob Diæce- ses malo more usurpatas exarsit. Non enim in eam hæresim, quæ de Processione Sancti Spiritus dimicantes Ecclesias postea colli- sit, referenda est hujus dissidij causa, sed in eam, de qua dixi, Diæcesion usurpatio- nem; unde nata est Græculis occasio de summis Christianæ religionis capitibus, & certis quibusdam Disciplinæ articulis, litis movendæ adversus Romanam Ecclesiam,

ut secessionem suam necessariam omnibus comprobarent. Rem certam narrabo, etsi fortasse non omnibus obviam qui mediæ ætatis scriptores terunt. Leo Isaurus per omnes Imperij Constantinopolitani provin- cias usum Imaginum in templis Edicto abrogavit, & confringi jussit. Gregorius II. & III. coactis Romæ Conciliis tantum nefas damnarunt, & contumaces anathe- mate defixerunt. Hinc qui Ravennæ & in ceteris Italiæ provinciis excubabat exerci- tus, conjunctis populorum studiis in rebel- lionem adeo præfractè erupit, ut de novo Imperatore constituendo cogitaret, nisi Gregorius Pontifex summa auctoritate in- tercessisset, in eo sistendum ratus, ut com- munionem Ecclesiæ, non Imperij dignitate, Leoni esset interdictum. Quoniam tamen à Pontifice non sanè nominatum, sed per con- sequentiam quandam, absentus erat Ec- clesiæ communionem, atque inde rebellionis occasio erat profecta, dolorem suum ita ul- tus est, ut supra patrimoniorum & latifun- diorum capionem quæ in Sicilia & Cala- bria sita erant, earum omnium provincia- rum quæ à Sicilia usque ad Thraciam per Illyricum, Epirum, Achaïam, & Macedo- niam porrigebantur, administrationem ab Ecclesia Romana avelleret, & Constanti- nopolitanæ tribueret.

V. Post quinquaginta exinde annos, oc- casione septimæ Synodi Nicenæ captata, quò Legatos suos misit Hadrianus I. ut Ec- clesiæ laboranti in Oriente & ob Imagines confractas discissæ opitularetur, restitutio- nem Diæceseos abscessæ tanto justius peti- vit, quòd Ecclesia Romana per summum scelus hanc vim passa erat ab ea hæresi quæ tum in Synodo proscribebatur. Sed nihil promovit Legatorum conatus, ut hac de re graviter apud Carolum Magnum Franco- rum Regem conqueritur Hadrianus; adeo ut animo fixum sibi esse profiteatur Græcos illos tot monitionibus rebelles, & alienæ Diæceseos pervasores pertinacissimos, nisi quantoocyus eam Ecclesiæ Romanæ resti- tuant, inter hæreticos censere. *De Diæcesi, inquit ille, S. nostre Romane Ecclesia tam Ar-chiepiscoporum quàm Episcoporum, seu de Patri- montis, iterum increpantes commonemus, ut si noluerit ea sanctæ nostre Romane Ecclesiæ resti- tuere, hæreticum eam pro hujusmodi erroris per- severantia esse decernemus.* Primò fortasse omnium in mentem venit Hadriano, ut quæ à Canonibus excommunicatione tan- tum plectitur alienorum Bonorum injusta detentio, in hæreseos censuram veniret, ob destinatum & defixum in errore illo propo- situm. Quæ anathematis comminatio effe-

Vide lib. 3. cap. 11. §. 3.

Anastasio in vita Gregorij.

In Apologico ad Carolum pro ima- ginibus (sub fi- nem: *Quidam quippe quando est pro sacris Imaginibus ere- ctione adoratæ sumus, simul us- que de Diæcesi tam Archiepisco- porum quàm Episcoporum san- ctæ Catholice & Apostolicæ Ro- manæ Ecclesiæ communionem quæ seorsum resti- tuere: quæ tunc cum patrimonij nostro abstin- ram, quæ de sa- cras Imagines de- posuerunt, & nec responsum quod- libet exinde dele- runt.*

Greg. Nazian. Orat. ad 110. Pa- tris. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000.

ctum tandem sortita est, postquam Romanorum patientiam morosa Constantinopolitanorum ludificationes exhauerunt. Etenim cum à Nicolao I. Michaël Imperator Legatos impetrasset, in eum finem, ut unà cum Synodo in Oriente cogenda, Ignatij Patriarchæ exauctorationem, & adulterium Photij, id est, Constantinopolitanæ sedis incubationem, consensu suo firmarent, Nicolaus non insuperhabuit sedis suæ jura; quin potius provinciarum Illyrici, Macedonia, Thessaliæ, Achaïæ, Epiri, & Sicilia petitionem renovavit. Verum nulla tam honestæ expostulationis habita ratione, à Bulgaria (quæ erat Illyrici non contemenda portio, & recens ad fidem converso Rege Michaële ad Romanæ Ecclesiæ dispositionem accesserat) per vim à Constantinopolitanis fuit deturbatus.

Nicolaus Lep. 1.

Anastaf. in vita Hæst. II & in Præfat. Syn. viii.

Hadrianus II. in ep. ad Basilium, quæ erat sub finem Concilij 8. editionis Analt. Favore usque frater & cephalogium usque Ignatius in Bulgaria regionem constituta presumpsit anathematis. Infra: Sacerdotum manu iam dictum Præfationem illius regionis dispo- sitionis saluberrimus monita quædam coercere, alioqui nec ipse canoniceam fugiet ultionem. & q. qui suspensus vel alterius officij sui nomen illic usurpant, cum excommunicatione, quæ sem tenentur afflicti, oritur propterea quod iactura carolus. Ioannes VIII. ep. 199. 100. & 101. Ad. 3. & 4. Concilii sub Photio habuit, apud Baron. an. 860. Ioannes epist. 130. ad Basil.

VI. Successit huic injuriæ Ignatij vitium: qui licet Romanæ sedis beneficio & auctoritate in octava Synodo, detruso Photio, Ecclesiam suam repperit, tamen à Legatis Hadriani II. rogatus ut vicem Ecclesiæ Romanæ rependeret restitutâ Bulgariâ, (ceteras enim provincias Pagani & Saraceni miserè lacerabant) adeo se alienum præstitit, ut subornatis Vicariis trium sedium Patriarchalium Alexandria, Antiochiæ, & Hierosolymorum, eam Diocesim sibi ab iis addici curaverit, reclamantibus licet Romanæ sedis Legatis, qui de hac re secum agi non posse, utpote mandato destitutis, contendebant, & per summam injuriam antiquissima Ecclesiæ Romanæ jura & recentem possessionem convelli. Qui motus animi fuerit Hadriano II. ipse ostendit epistola ad Basilium Macedonem Imperatorem, qua Ignatio abstentionem minatur, nisi à Bulgaria discesserit. Ignatij obitu Orientis statum immutavit. Photius anathemate toties ictus, & ab octava Synodo totius orbis suffragijs discinctus, Constantinopolitanam sedem per gratiam Principis repetit, accedente Sacerdotum consensu. Interpellatur Ioannes VIII. ut Decreto suo omnium votis pro pace illius Ecclesiæ suffragetur. Annuit ille, non reseisus quidem tot judicij à Nicolao & ab octava Synodo adversus Photium redditis, sed earum damnationum indulgentiâ concessâ; ea tamen lege, ut Bulgariam Ecclesia Romana reciperet, alioqui Photium excommunicationis pœna constringeret. Photius conditionem adjunctam adeo non implevit, ut in ea Synodo quæ ad ejus restitutionem sancendam coacta est Constanti-nopoli, confidentibus apostolicæ sedis Legatis, Bulgaricæ Diœceseos quæstio,

quasi de finibus Imperij ageretur, ad Imperatorem sit remissa; & insuper sancitus canon, ne abstenti à Photio in communio-nem susciperentur à Romano Pontifice. Basilium Imperator Græca fraude Ioanni os sublinire se posse putavit, & suo officio defungi, si literis suis testaretur per se liberum esse Pontifici ut Bulgariam retineret. Interim tamen nec revocati sunt Episcopi quos sedes Constantinopolitana ijs provincijs præfecerat; & summis est Michaël Rex Bulgarorum, qui eorum ministerio Ecclesias suas procurandas Ioanni contestaretur; adeo ut & voti reatum, & schismatis crimen, Michaëli Pontifex exprobrandum duxerit. Itaque & Bulgaricæ Diœceseos restituit denegata, & suæ communionis impertiendæ abstentis à Photio arbitrium præcisum, adeo Ioannem commovit, ut Photium anathemate feriret; quem admodum docet Formosi Pontificis epistola ad Stylianum. Ex eo tempore interrupta sunt communionis confortia; & Leo Imperator, Basilij filius, velut opimis quibusdam spolijs de Ecclesia Romana relatis, Notitiam episcopatum qui ordinationi Constantinopolitanæ Ecclesiæ subiacent, iis provincijs auxit quæ, ut ipse loquitur, à Romana Diœcesi avulsa sunt.

Ioannes epist. 197. ad Michaelem, & in Appendice ep.

Formosus ep. ad Stylianum: Ioannes anathematizavit Photium demeruit, quando ille sedente Eugenio & ejus fratre, qui pro rebus Bulgaria venerunt. Notitia Leonis Imper. L. 1. tit. 1. Græco-Romano Notitia de rebus & c. in: Peragant divisiones.

OBSERVATIO STEPHANI BALUZII.

IN QUO prorsus Holstenio visum est, quod in hoc capite adnotatum est schisma Orientalium fluxisse ex controversia que inter Summos Pontifices & Orientalem Ecclesiam exarlit ob Diœceses malo more usurpatas, & Episcopo Romano per vim ablatas. Istam quidem criminationem fortiter reputat illustrissimus Archiepiscopus, adeo ut ope nostra nequaquam indigeat, satisque sit monuisse lectorem ut adeat Responsum ejus ad Notas Holstenij, quæ edita est inter Prolegomena. Quid si vir præfici moris amantissimus, majorum nostrorum qui regnante S. Ludovico vixerunt exemplum secutus, causas illius schismatis imputasset avaritiæ superbiæque Romanorum? Tunc videlicet data fuisset bella occasio invehendi in hominem. Avo namque sancti Ludovici Francorum Regis, Capitula provinciarum Remensis, Senonensis, & Rothomagensis, scriptis ad Clementem IV. Summum Pontificem gravissimis literis anno MCCXXVII. adversus exactiones Curie Romanæ, non dubitaverunt palam objicere, tanquam rem certam & cunctis notam, hinc ortum esse schisma Ecclesiæ Orientalis; Ceterum quod propter hujusmodi exactiones, inquit, Orientalis Ecclesia ab obedientia Romane Ecclesiæ recesserit, patet cunctis. Eandem inter alias causam attulere Fratres Prædicatores, dum anno MCCXIII. adversus Græcorum errores scriberent. Extabat eorum liber manuscriptus in bibliotheca Bavarica, unde editus est Ingolstadtij à Petro Stevartio in Tomo singulari anno MDCXVI. & hinc tran-

Epistola hæc extat in Chronico Normannie, inter Scriptores Hill. Norman.

status in totum quartum Bibliotheca Patrum. Tertia occasio fuit, inquit Prædicatores, quam ipsi aliquando nobis in familiari colloquio assignaverunt, scilicet superba nimis exaltio Legatorum Papa. Dicebant namque referentes, quod quando Legati summi Pontificis ab ipsa sede apostolica annuatim Constantinopolim chrisma deferbant, nisi octoginta libra auri à Clero & urbis populo, præter alia dona & munuscula, eisdem impenderentur, non recedebant. Taceo, age, aiebant, de pompa & superbia quam ipsi ostendebant. Vide epistolas Germani Patriarchæ Constantinopolitani ad Papam Gregorium IX. & Cardinales, quæ exstant apud Matthæum Parisium. Claudam verò hanc observationem meam illustri loco Gulielmi Durandi Episcopi Mimatensis, cujus hæc sunt verba ex libro secundo de modo generalis Concilij celebrandi cap. vii. *Præverbium vulgare est: Qui totum vult, totum perdit. Ecclesia Romana sibi vendicat universa. XCIII. di. Diaconi sunt. Vnde timendum est quod universa perdat. Nam (sicut Salomon ait Proverborum xxx.) qui multum emungit, sanguinem elicit. xv. dist. Denique, sicut habetur exemplum de Ecclesia Græcorum, quæ ex hoc ab Ecclesia Romana obedientia dicitur recessisse.*

VII. Eadem strages Occidentem aliquando cœdavit, dissidio inter Ecclesiam & Imperium è variis de jurisdictione contentionibus orto, quod Gregorium VII. & Henricum IV. inter se commisit, nec potuit incendium, quo Europa flagrabat, extingui, donec pax Ecclesiæ reddita fuisset, iis conditionibus quibus depacti sunt Callistus secundus & Henricus V. Contentio illa, quæ corpus Ecclesiæ in duas veluti factiones divisit, & verum schisma conflavit, non aliunde sumpsit originem, quam ex episcopatum Investituris, quæ per anulum & virgam concedebantur: quas quidem Gregorius & eum secuti Pontifices Urbanus II. & Paschalis II. libertati ecclesiasticæ adversas asserbant: è contra Henrici ambo, pater, & filius, eas in eorum jurium censum referebant quæ à Carolo Magno quæsitæ Imperio, per longissimi temporis usum vim constituti habere profitebantur, à quibus excidere illis fas non esset, quandiu Imperium retinerent, atque adeo, si ob assertam Regni libertatem aliqua excommunicatione necerentur, eam nullius momenti futuram.

VIII. Dissensionem verò illam quæ inter Fridericum primum & Hadrianum IV. Alexandrimumque III. exarsit, quæque tot lucuosis cladibus celebratur apud auctores, sola hinc Imperij asserendi, hinc Ecclesiæ in libertatem vindicandæ cupido excitavit. Hadrianus ab hominij sacramento liberos Episcopos contendeat, & Imperium Romanum suo beneficio Friderico collatum. Fridericus verò hoc telo peti dignitatem suam ratus, & Imperij jura ad

feudorum servitute demitti, excanduit, hæcque ratione *Vnitatem scindi, inter Regnum & Sacerdotium schisma fieri*, Edicto testatus est. Aegrum animum & saucium curare conatus est Hadrianus; sed crudum vulnus, quod Fridericus toto corpore exceperat, tam levi remedio obduci non potuit, quinimo cum Hadrianus Imperij hostes in Italia sublevasset, pestis illa recruduit; & in Alexandrum successorem propagata, schismate corpus Ecclesiæ laceravit.

IX. Quid loquar de funesta illa dissensione quæ Fridericum II. & Gregorium IX. inter se collisit: Calamitatem illam accepto ferendam docer fides annalium, violatæ à Friderico Clericorum & Ecclesiarum immunitati: quam Honorius III. cum excommunicatione vindicasset, inde lucuosissimi belli & schismatis sub Gregorio IX. licet aliis coloribus quæsitis, occasio nata est. Mitto Ludovicum Bavarum: qui jura Imperij Romani cum asserere tentaret adversus Joannem XXII. horrida belli tempestate & misero schismate Italiam & Germaniam concussit.

X. Quod ad Gallos attinet, ita se in his discriminibus semper gesserunt, ut constantia prudentiæque sua & jura sua retinuerint, & pietatem erga Romanam Ecclesiam non læserint: quæ etiam omne studium suum in id contulit, ut de Francorum Regibus optimè mereretur. Sanè tacendum non est Gallos quandoque ita comparatos, ut si præfractè cum illis actum fuisset, in dissidium abiissent potius quam Ecclesiam Gallicanam veluti capite minui sustinuisent, ut fidem faciunt litteræ ab Ivone Episcopo Carnotensi ad Paschalem II. datæ; quibus Pontificem seriò monet, ne Noviomensis Ecclesiæ divisione tentata, Tornaci Episcopum instituat, contra veterem consuetudinem. *Novis, inquit ille, paternitas vestra quia Regnum Francorum præ ceteris regnis sedi apostolicæ semper fuit obnoxium: & idcirco quantum ad ipsas regias personas pertinet, nulla fuit divisio inter Regnum & Sacerdotium. Quod ergo hæcenus cum pace & utilitate Ecclesiæ observatum est, humiliter petimus ut de cetero observetur, & Regni Francorum pax & summi Sacerdotij nulla subreptione dissolvatur. Quod idcirco prelibamus, quia audivimus Clericos Tornacenses apud apostolicam sedem venisse, petituros ut apostolica præceptione proprium possint habere Episcopum, & Noviomensis Ecclesiæ frustrare privilegium. Quod ne fiat, sicut filij & fideles rogamus & consulimus: ut statum Ecclesiarum, qui quadringentis ferme annis duravit, inconcussum manere concedatis; ne hac occasione schisma, quod est in Germanico regno ad*

Fridericus in Edicto anni 1157.

Joan. Villani. l. 6. c. 16. Vinc. Belloc. l. 30. c. 129.

Joannis Extravag. & Edictum Ludovici Bavarum.

170 ep. 118. Vide infra lib. 4. cap. 11. §. 3.

versus sedem apostolicam, in Galliarum regno suscitatis. Tunc scilicet in Germania vigeat schisma illud quod Investiturarum prohibitio excitarat, de quo superius locuti sumus.

XI. Piget referre famosam illam Bonifacij VIII. & Philippi IV. Francorum Regis concertationem: quæ adeo exarsit, ut Pontificis Regisque dissidio, etsi nullo cum sede apostolica factò divortio, sit dehonesta. Sed si quis penitus mali causas introspicere velit, inde labem illam profectam sentiet, quòd Summus Pontifex majestatem Regis & Regni imminuere vellet, & ecclesiasticæ jurisdictionis ultra quàm par esset pomœria proferre. Cessatum est ab hac divisione, cura & studio Summorum Pontificum, qui constitutionibus illis, quæ juribus regni vim quandam inferebant, ita derogarunt, ut restitutione utrinque facta, res eo loco positæ essent, quo erant ante Bonifacij præjudicatam sententiam.

XII. Itaque non abs re mihi præfatus esse videor, iis hominibus cumulatissimas laudes deberi à probis cordatisque viris, & pacis ecclesiasticæ amantibus, qui in id unum omnem laborem suum & diligentiam impendunt, ut fines utriusque jurisdictionis ecclesiasticæ & regis ex mutua utriusque possessione constituent. Enimuero quia uno ictu & latu petitur Libertatum Gallicanarum, & consilium ejus qui duo illa volumina, quæ Libertates illas complectuntur, summo studio & indefesso labore collegit, necesse est ut in rem ipsam descendamus, & fundamenta quibus moles Libertatis Ecclesiæ Gallicanæ innititur, diligentissimè perscrutemur, simulque in illud inquireamus, an iis Libertatibus apostolicæ sedis reverentia labefacteretur, an potiùs foveatur. Quo peracto, tum demum aliquot capita expendemus, quorum usus est in foro quotidianus, & testimoniis à Collectore nostro assertus. Vnde planum unicuique fiet, an consilio promovendi schismatis, an verò avertendi dissidij, tot sudores huic collectioni ab auctore suo impensè fuerint.

CAPVT II.

Synopsis.

- I. Divisio operis in tres partes.
 II. Primum Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ fundamentum, suprema sedis apostolicæ auctoritas, ejusque communitio.
 III. Necessitas communionis breviter attingitur, ad refellendam impostoris calumniam.
 IV. Origo communionis & unitatis in Ecclesiâ Romana, ex Cypriano, & Optato, quorum genuinus sensus expenditur.

V. Quos secuti Hieronymus & Gelasius.
 VI. Hanc communionem ut necessariam Galli retinuerunt, ex Ireneo, & Avito.

VII. Duplici vinculo astricti; tum quia Summus Pontifex est Caput Universalis Ecclesiæ, ex Concilio Aquileiensi & Chalcedonensi; tum quia Patriarcha Occidentis.

I. **T**RIA sunt potissimum quæ in istis Dissertationibus demonstranda mihi proposui. Primum est, Ecclesiæ Gallicanæ Libertatem eo præcipuè fundamento niti, ut supremam apostolicæ sedis auctoritatem & profiteatur & omnibus officiis colat. Alterum, auctoritatis illius usum à Pontificibus apud nos ita semper temperatum fuisse, ut & de summa Pontificis auctoritate nihil decesserit, & jura Regni Ecclesiæque Gallicanæ vim suam obtinuerint, in id semper adinrentibus Regibus, ut in disciplina ecclesiastica & sacris Coronæ Regiæ juribus conservandis paria facerent. Postea verò, quæ adhuc generalius paulò & παρρησιας fuerint asserta, adeo vera esse docebimus, ut Ecclesiæ Gallicanæ deinceps suggillandæ nullus omnino relinquatur locus.

II. Hostes Ecclesiæ, & Gallici Imperij æmuli, atque etiam quamplurimi homines minimè mali, sed in usu rerum parum versati, & antiquitatis ecclesiasticæ imperiti, nomen ipsum Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ detestantur, quasi apertam ab Ecclesiâ Romana defectionem, blasphemie proximam, inducat. Hi ex equo & Romanæ Ecclesiæ injuriosi sunt, ac si Libertatem omnem averfata, despotica quadam vel potius tyrannica potestate jura omnia infringeret, & Ecclesiæ Gallicanæ pudorem onerant, quasi Libertatis cujusdam retinens esse non possit, & simul pietate debita matrem suam prosequi. Itaque ut omnibus fiat satis, liquidò & secundum sententiam meam omniumque Gallorum assero, præcipuum primùmque libertatis ecclesiasticæ fundamentum apud nos hoc esse, ut principatus apostolicæ sedis suum locum semper obtineat. Etenim cum Ecclesiâ Gallicana inter præcipua & illustriora Ecclesiæ Universalis membra censeatur, totius verò corporis Caput in Ecclesiâ Romana sit constitutum, fieri non potest ut verè Ecclesiæ Libertatibus fruatur, nisi Capitis hujus communioni inserta sit. Retineri autem communitio illa non potest, nisi officiis illis Caput excolatur quæ principatui apostolicæ sedis nemo sanus unquam negaverit. Docendum itaque est, Gallos ab ipsis Ecclesiæ primordiis usque ad nostram ætatem & communionis ec-